

LJUDSKI GLAS

GLASILO „KMETSKO DELAVSKE ZVEZE“.

Izhaja vsako sredo in stane za vse leto K 60.—, za pol leta K 30.—, za četrt leta K 15.—, na mesec K 5.—; posamezna številka K 1.40.

Vse dopise in pošiljatve za uredništvo in upravnštvo „Ljudskega glasu“, kakor tudi za tajništvo K. D. Z. pošiljajte frankirane na naslov: Ljubljana, poštni predal 168. Poštne proste so le reklamacije. Ustmena poročila: v Ljubljani, Kongresni trg 9, na levi strani.

Ko stopamo v novo leto.

Tretje leto praznujemo v lastni drжавi. Novo leto je kakor melnih na dolgi poti, ki jo hodimo. posamezniki in ljudstva. Ko dospemo do prehoda iz starega v novega, se navadno ustavimo, pogledamo nazaj na pot, ki je za nami, potem pa vpremo pogled naprej, na pot, ki nas še čaka in ki je dolga in pa utrudljiva.

Oglejmo si tudi letos obe smeri. Ugotovimo, kaj smo doživeli na poti, ki je za nami, in vprašajmo se, kako bomo hodili naprej, ali so naše sile dovolj močne, da ne onešamo.

Bili so težki časi, ko se je porajala socialistična ideja. Ljudstva so iščala pod težkim harmoni, ki so ga jim nakladali absolutizem, kapitalizem, militarizem, birokratizem in še nešteto drugih izrodov vladajočih slojev. Kdor je imel, se mu je dajalo, kdor ni imel, le bil suženj. Vlekel je in vlekel, dokler ga smrt ni rešila muk in skrbi. Ko je bila stiska le prehuda, nezno, se je trpin dvignil. A kaj je mogel proti sili, proti denariu in bajonetu. Padel je še v hujše suženjstvo. Prišli pa so možje, katerim srce ni dalo, da bi trpeli milijoni pred pestmi nekaterih in to ravno oni milijoni, ki so s svojim delom bogatili svet in svoje gospodarje. Šli so med ljudstvo, da mu odpro oči, da ga pouče, da ga osvobodijo. Vrgli so med ljudstvo misel organizacije. Združimo se, mi vsi potepani in poraženi, mi vsi ponižani in razžaljeni, mi vsi izkoriščani, združimo

se proletarci ne le ene dežele, enega naroda vsi proletarci vsega sveta se moramo združiti! Ko je vladajoči sloj zapazil ta pokret, se je tudi hipoma združil in postal je mednarodni. Izkoriščevalci vseh narodov so zavili hrbet, da nas podo. A že ni šlo več. Naše vrste so se množile. Kapitalizem je začel tedaj z drugimi sredstvi. Nadel si je masko narodnosti, milo je govoril o domovini in narodu, o spoštovanju do dobrih vladarjev, o zveličavi ver. Vse mu je prišlo prav. Da pobije šim več zavednega proletariata, je ščeval na vojne, zažiral delavske voditelje, kmetu pa sploh ni pustil dihati.

Izbruhnila je svetovna vojna. Započeta iz narodne mržnje in gospodarskega imperikalizma se je razširila po vsem svetu in morila, pustošila, uničevala. Ni je hotelo biti konec in zemlja je bila krvavo morje. Padali so najboljše izmed nas. A v svojem zlu je prinesla blagor, ki je nad vse dragocen. Prinesla je — spoznanje. Ljudstva so izpregledala, pogledala svojim tiranom pogumno v obraz in izreklo, da to ne gre dalje. Brzo so se trpini organizirali in sedaj stoje v močni fronti proti svojim zatiralcem, ne dajo se več slepiti po frazah, še manj pa se boje groženj. Organizacija jim daje moč, da zro neustrašeno in samozavestno v bodočnost.

Kaka je naša sila, so pokazale zadnje volitve. Ubogi trpin, izkoriščevani delavec, izmoggani kmetič, je stopil ponosno na plan in si izvojeval v ustavodaini

skupščini zastopništvo, ki je zaprlo sapa vsem nasprotnikom, ki so nas doslej z nemaino pravico vladali, to se pravi, izsesavali.

Dolga pot je še pred nami. A mi se je ne bojimo. V strnjenih vrstah, z zvestobo v srcih, z upom v dušah in pogumom v očeh bomo pot nadaljevali. Naš cilj je jasen in svet: »Pravica vsem bratom na zemlji!«

Zakonska podlaga agrarne reforme.

(Dalle.)

Predhodne odredbe in pa Uredba o prepovedi odsvojitve in obremenitve nekako pripravljata pot za izvedbo agrarne reforme. Nadaljnja uredba, ki je izšla 12. febr. 1920 in ki se v celoti imenuje »Uredba o izvedbi delne ekspropriacije veleposesestev za javne interese, kolonizacijo in gradnjo delavskih in uradniških stanovanj in vrtov«, pa omogoča, da se agrarna reforma lahko že deloma izvršuje. Ta uredba pomeni tedaj prvi korak do praktičnega izvajanja agrarne reforme. Pred to uredbo si je on, ki je želel imeti del veleposesestniškega sveta, mogel pridobiti to zemljo v sporazumu z lastnikom in ako si je izposloval naknadno, potrdilo od ministrstva za agrarno reformo. Po tej uredbi o izvedbi delne ekspropriacije ne bo treba več privolenja veleposesestnika, ampak bo šla stvar kar preko njega. Prosilec bo

IGNACIJ MIHEVC:

Novo leto.

Snežilo je in sneg je ležal že meter visoko na vrtu: po drevju so stokale vele pod težkim bremenom: polni mesec se je bil popolnoma zavil v oblake, vse je bilo mirno. Nočno tišino so motili le zvončki konjskih ovratnikov, na konjih, vpreženih v mimo dirajočih saneh, v katerih so sedeli v bogato kožuho vino zaviti povabljeni gosti in se peljali k deželnemu glavarju v dvorec. Bilo je na Silvestrovo.

Na stolu ob materini postelji je sedela Dragojila, vprta z glavo v dlan, in mirno zamišljena. Semintia je počasi dvignila glavo, ter se z roko pogladila po glavi, katera je bila okrašena z valovitimi plavimi lasmi. Pogledala je na nasprotni steni visečo uro, ki je zamolklo nikala v noč. Dragojila je žalostno vzdihnila, ter se obrnila proti materi z vprašanjem: »Mama, ti je kaj boljše?«

Materi je zaigral bolesten smeh okrog ustnic. S težavo je napol odprte oči obrnila proti Dragojili in z zamolklim glasom odgovorila, da ne čuti več bolečin. Dra-

gojila se je zopet obrnila k steni in pogledala na uro. Bila je enaist.

»Ah, kako dolgo ne pride boljša bodočnost! Pridejo li kdaj lepši časi? Kako dolgo ne pride novo leto!« je mrmrala sama pri sebi. Omotena od spanca je zopet položila glavo v dlan, zakaj to je bila že četrta noč, ko je Dragojila čuvala ob materini postelji. Podneyi pa so niene roke žurile v tovarni, kakor stroji kašti vedno je hotela več narediti, kot njene tovarišice.

Bolje je materi, lahko malo zaspim,« je pomislila Dragojila in zasnula.

A tudi v globokem spanju ni imela miru. Sanje hude sanje, so jo mučile, v sanjah je vedno gledala na uro, kazala so se ji prepočasni sukala, a njega, novega leta, še vedno ni bilo.

»Grem mi naproti: v niem te ves molim, vsa bodočnost! Pohitim, pohitim, da bom prei pri niem!«

Ko je pritekla na ulico, je stal pred njo stari kočiaž, kateri se ji je globoko rriklonil.

»Me popeliete do nlega?«

»Da, kar izvolite!«

Dragojila je sedla v leno kočijo in voz je oddrdal. Drvil je vedno bolj, vedno hitreje, naposled tako hitro, da se je videlo kakor da bi se podil oblak po cesti. Hitreje, hitreje v blazni hitrosti je hitel voz.

»Kam me pelješ? Ti nisi človek! Pošast pošast!« je zaklicala Dragojila. Voz pa je drvel vedno hitreje. Dragojila je planila na kočiaža: »Stoi! Kdo si?«

Kočiaž se je mirno obrnil: »Kaj mi proueš? Jaz sem staro leto!« Po teh besedah je izginil.

Dragojila se je na stolu prebudila. Stresla se je od mraza, in pogledala na uro. Kazala so bila ravno na polnoč. Ozrla se je na materino posteljo. Materine prsi so se zadnikrat dvignile in njene trepalnice so se počasi za večno zaprle.

Dragojila je vrgla okrog sebe veliko ruto in pohitela k teti, da ji naznani smrt svoje matere: ko je tekla mimo deželnega dvorca, je videla v veliki dvorani lepo bogato obloženo božično drevo, na kojem je silalo na stotine lučic.

Novo leto pa je od Dragojile zopet zahtevalo pridnih rok.

vložil prošnjo na okrožni oz. okrajni agrarni urad, in sicer pri občinskem agrarnem odboru svojega kraja. O prošnji se bo vršila razprava na licu mesta. Ako se prošnja ugodí, se svet v zemljiški knjigi kratkoma prepiše v last in na ime prosilca. Umljivo je, da po tej uredbi ni možno razlaščati zemljišč poljubno kakor bi se komu zdelo, temveč po določbah te uredbe le za gotove namene, to je, za javne (državne in občinske) interese, za kolonizacijo (notranje naseljevanje), za ustanavljanje malih kmetij ter gradnjo uradniških in delavskih stanovanj in vrtov. Po tej odredbi je lahko razlastiti tudi vse veleposestvo, ne da bi bilo treba veleposestniku kaj pustiti. Oglejmo si naredbo natančneje po členih:

Člen 1. Preden se začne izvrševati končna ekspropriacija veleposestev, ki je izrečena v § 9. in 10. predhodnih odredb za pripravo agrarne reforme z dne 25. februarja 1919.¹⁾ v zvezi z uredbo z dne 21. julija 1919²⁾ o prepovedi odsvojitve in obremenitve veleposestev, sme minister za agrarno reformo takoj izvesti ekspropriacijo veleposestev, ako so taka zemljišča potrebna za javne (državne in komunalne) interese za kolonizacijo, dalje za osnavljanje malih kmetij in gradnjo delavskih in uradniških stanovanj in vrtov.

Člen 2. Zemljišče veleposestev, potrebno za javne državne interese, za kolonizacijo in prostovolice, določa minister za agrarno reformo ter izvršuje njegovo ekspropriacijo in porazdelitev.

Minister za agrarno reformo ni vezan na maksimum posestva, ki je začasno določen z uredbo z dne 21. julija 1919, o prepovedi odsvojitve in obremenitve veleposestev, ako gre pri ekspropriaciji zemljišča za važen javen državni interes, čigar važnost presoja minister za agrarno reformo.

Člen 3. Ekspropriacijo veleposestev smejo zahtevati:

1. v svojem imenu za javne komunalne interese in za gradnjo delavskih in uradniških stanovanj in vrtov pristojna komunalna (občinska in mestna) oblastva;

2. v imenu posameznih kmetovalcev za osnavljanje malih kmetij pristojni občinski (mestni) agrarni odbori.

Prošnje za ekspropriacijo, obrazložene s potrebo in opremljene z načrti, katastralno - posestnimi polami, zemljiško-knjižnimi izviski dotičnega zemljišča in drugimi potrebnimi listinami se morajo vlagati pri okrožnem agrarnem uradu (okrajnega glavarstva.)

Člen 4. Na to prošnjo okrožni agrarni urad, ako je potreba dovoli dokazana in prošnja zadostno opremljena, odredi ob troških prosilčevih ogled in razpravo na licu mesta v pričo uradnega geometra in ekonomista. Na to razpravo agrarni urad pravočasno s posebnim pozivom pokliče lastnika dotičnega zemljišča, prosilca, prizadeči občinski (mestni) agrarni odbor, po potrebi pa tudi okrajni agrarni odbor in občinska (mestna) poglavarstva, ki morajo dan in predmet razprave razglasiti javno na običajni način vsaj osem dni pred razpravo, da se razprave lahko udeležijo vse prizadete osebe.

Predmet ogledu in razpravi je to, da se dožene:

1. ali je zahtevano zemljišče del veleposestva (identifikacija zemljišča);

2. ali se to zemljišče po veljavnih predpisih sme ekspropriirati in uporabiti v zahtevano svrhu;

3. ali je potreba in svrha opravičena in dokazana:

4. ali se z ekonomskega stališča in z ozirom na določeni maksimum veleposestva sme dovoliti ekspropriacija zahtevanega zemljišča.

Ko sta ogled in razprava izvršena, mora okrožni agrarni urad prošnjo s temi spisi in prilogami obenem s svojim poročilom in obrazloženim predlogom izročiti agrarni direkciji v rešitev.

Člen 5. Agrarna direkcija na podstavi poročila okrožnega agrarnega urada izda odlok o ekspropriaciji.

Zoper ta odlok sme nezadovoljna oseba po agrarni direkciji vložiti pritožbo na ministrstvo za agrarno reformo v roku 14 dni od dne, ko se ji je vročil odlok. Ta pritožba ima odločilno moč. Agrarna direkcija presodi ugovore v pritožbi ter jo s svojim poročilom in z vsemi spisi izroči ministrstvu za agrarno reformo v končno rešitev.

Prepozno preiete pritožbe mora agrarna direkcija odbiti.

Člen 6. Z ekspropriacijo, ki je izvedena za javne državne interese, pridobi država neobremenjeno lastninsko pravico do ekspropriirane nepremičnine.

Z ekspropriacijo, ki je izvedena na prošnjo občine (mesta), pridobi občina (mesto) neobremenjeno lastninsko pravico do ekspropriirane nepremičnine.

Z ekspropriacijo, ki je izvedena za kolonizacijo, prostovolice ali na prošnjo občinskih (mestnih) agrarnih odborov za osnavljanje malih kmetij pridobe kolonisti, prostovolci ali kmetovalci kot privatni pridobitelji neobremenjeno lastninsko pravico do ekspropriirane nepremičnine, vendar s to omejitvijo, da ne smejo brez dovolitve ministra za agrarno reformo ekspropriiranega zemljišča niti odsoliti, niti obremeniti.

Člen 7. Ko postane odlok o ekspropriaciji pravomočen, ga mora izvršiti okrožni agrarni urad, ki mora na licu mesta posameznega pridobitelja uvesti v posest ekspropriiranega zemljišča.

Od dne, ko je uveden v posest, nosi vsak zakupnik vsa javna bremena in vse davščine, ki so združene s posestjo in lastjo ekspropriiranega zemljišča.

Vsak pridobitelj takega zemljišča si mora po veljavnih predpisih od gradbenega oblastva izposlovati gradbeno dovolitev. Za koloniste nabavlja to dovolitev okrožni agrarni urad.

Člen 8. Kolonisti, prostovolci in kmetovalci morajo v roku treh let potem, ko so bili uvedeni v posest zgraditi hišo.

Če v tem roku ne zgrade hiše ali če zanemarijo zemljo, izgube lastninsko pravico do ekspropriiranega zemljišča, ki ostane na razpolago ministrstvu za agrarno reformo.

Odloke o izgubi lastninske pravice do take nepremičnine izdaja okr. agrarni urad.

Zoper tak odlok je dopuščena pritožba v roku osmih dni po okrožnem agrarnem uradu na agrarno direkcijo, ki končno reši pritožbo in predmet sam. Prepozno vložene pritožbe mora agrarna direkcija odbiti.

Okrožni agrarni urad skrbi za to, da se takšno zemljišče podeli drugemu prosilcu v last ob istih pogojih in da se to izvede v zemljiški knjigi ako minister za agrarno reformo glede tega zemljišča ne ukrene kako drugače.

Člen 9.

Okrožni agrarni urad mora skrbeti, da se ekspropriirani deli veleposestva brez stroškov oddašejo z imena in izlasti dotičnega veleposestnika ter vpišejo na ime in v last posameznih pridobiteljev z omejitvijo, navedeno v členu 6.; tudi mora prenos lastninske pravice, in vpis omejitve lastninske pravice označen v členu 6.,

zaprositi z uradnim dovolom pri pristojnem zemljiškoknjižnem oblastvu.

Člen 10.

Če se je veleposestvo ekspropriiralo po tej uredbi, se prekliče prepoved o odsvojitvi veleposestev, ki je po uredbi z dne 21. julija 1919 vpisana v zemljiških knjigah; za take primere se s to uredbo vred izdala generalna dovolitev ministra za agrarno reformo za prenos lasti ekspropriiranega zemljišča z imena in iz lasti dotičnega veleposestva na ime in v last novega zakupnika.

Člen 11.

Vsak veleposestnik mora dopustiti, da se na njegovem zemljišču zaradi ekspropriacije po tej uredbi začetno potrebna tehnična in druga dela, o čemer ga mora vsaj tri dni prej obvestiti pristojno občinsko (mestno) poglavarstvo.

Škodo, storjeno ob takih pripravljanih delih morajo prosilci povrniti po cenitvi občinskih (mestnih) cenilcev.

Člen 12.

Višina odškodnine za neobrane pridelke kakor tudi za prevzeti inventar veleposestev se določa po predpisih, ki so izdani za prevzemanje inventarja ob likvidaciji veleposestev.

Istotako velja glede osebja kakor vseh službenih razmerij osebja na ekspropriiranih veleposestvih določila, ki so izdana za likvidacijo veleposestev.

Člen 13.

Višina končne odškodnine za ekspropriirano zemljišče in zgradbe na veleposestvih se uredi po zakonodajstvu ob izvedbi končne ekspropriacije veleposestev.

Do tedaj morajo vsi pridobitelji ekspropriiranega zemljišča plačevati vsako leto letni prispevek v višini enoletne zakupnine, ki je določena za oddaljene veleposestev v začasni zakup. Od te vsote gre ena četrtina državi za pokrivanje stroškov ob izvedbi agrarne reforme in kolonizacije, tri četrtine pa gredo bivšemu lastniku.

Za zgradbe na ekspropriiranem zemljišču morajo pridobitelji bivšemu lastniku plačevati letni triodstotni znesek od vrednosti zgradb, ki se ugotovi s cenitvijo.

Za osnovo cenitvi zgradb, ki so na ekspropriiranem zemljišču, je treba vzeti inventarne nabavne stroške po odbitkih njih amortiziranega dela. Kier ni inventarja ali kier nabavni stroški niso pravilno vpisani v inventarju, je nabavne stroške ugotoviti s cenitvijo.

Cenitev opravlja komisija dveh strokovnjakov izmed katerih imenute enega uradni organ ministrstva za agrarno reformo in drugega pristojno gradbeno oblastvo.

Ugotovljena vrednost zgradb ne sme nikoli presežati njih sedanjega gospodarske vrednosti.

K cenitvi zgradb je treba lastnika, oziroma njegovega pooblaščenca, povabiti s posebnim pozivom.

Člen 14.

Pridobitelji zemljišča ekspropriiranega po tej uredbi, so oproščeni vseh takih (pristojbin), določenih v finančnih zakonih in drugih predpisih za prenos nepremične imovine.

Člen 15.

Dokler se ne ustanove agrarne direkcije, izvršujejo njih dolžnosti po tej uredbi glavni agrarni poverjeniki.

Člen 16.

Ta uredba stoji v veljavo z dnem, ko jo kralj podpiše in ko se razglasi v »Službenih Novinah kraljestva Srba, Hrvata i Slovenaca«.

Izvedba te uredbe je poverjena ministru za agrarno reformo.

¹⁾ Uradni list LXI iz leta 1919.

²⁾ Uradni list pod št. 608 iz leta 1919.

Naredba o opcijski pravici.

Podpisana je naredba o pridobivanju in izgubi jugoslovanskega državljanstva. Ta naredba je za mnoge ljudi zelo važna. Zato bomo o njej še govorili. Danes omenjamo samo bistvene določbe tega novega zakona.

Glasem te naredbe postanejo državljani SHS vsi podaniki Avstrije, ki so imeli 1. januarja 1920 desetletno pravico na onih bivših avstrijskih ozemljih, ki so pripadla Jugoslaviji in ki so to pravico ohranili do dneva, ko je stopila v veljavo senžermenška pogodba (t. i. do 16. julija 1920).

Tisti pa, ki so si pridobili pravico pristojnosti šele po tem roku, morejo biti državljani SHS samo potom odobritve pokrajinske vlade, za kar pa morajo vložiti prošnjo. Osebe na ozemljih, ki so bila prisojena Italiji, Rumuniji, Češkoslovaški ali Poljski, morejo optirati za našo državo do 16. julija 1920 pod pogojem, da so imele pristojnost na ozemljih, ki so pripadla Jugoslaviji.

Prijava in prošnje za državljanstvo se imajo v Sloveniji nasloviti na geželno vlado. Osebe v inozemstvu se pa morejo obrniti na notranje ministrstvo potom diplomatskih oblasti držav, kjer se nahajajo. Osebe, ki imajo pravico pristojnosti na ozemlju, ki je pripadlo drugim državam, lahko postanejo jugoslovanski državljani, če do 16. januarja 1921 izjavijo, da želijo to postati. Za ozemlje, ki je pripadlo Italiji, velja rok od šestih mesecev od dne ratifikacije rapalske pogodbe dalje. Za prijave v tej zadevi je kompetentno notranje ministrstvo.

Tiste osebe, ki se nahajajo na našem ozemlju, na imajo pravico pristojnosti v kakoli drugi državi, morejo do 16. julija 1921 optirati za jugoslovansko državljanstvo. Te osebe imajo pravico, da pri morebitni preselitvi vzamejo s seboj svojo premoženino.

ALEKSANDER TOMAN:

Kmetijstvo v Združenih državah.

(Dalje.)

Hrana, drogerije in zakoni glede uvoza semen.

V zvezi z zveznim (federalnim) zakonom za hrano in drogerije pripravlja ta odsek poročila državnim pravdnikom glede zaplenitev, sestavlja ovadbe in obtožbe v kriminalnih slučajih, pomaga pri preiskavi važnih in tehničnih vprašanj civilnih, kakor kriminalnih, pripravlja poročila o razsodbah, pomaga pri sestavi naredb, pri razsojevanju, pomaga pri javnih zaslišanjih in sestavi pravil glede nadzora hranilnih snovi in drugih slučajih; pripravlja ovadbe glede kršenja, piše in spomence, pomaga pri pripravljanju obtožb glede zakona, tičočega se uvoza semen.

Mrčesni zakonski odsek.

(Insecticide and Fungicide Law Section.)

V zvezi z zveznim (federalnim) zakonom proti mrčesu, pripravlja ta odsek ovadbe na državne pravdnike glede zaplenitev, sestavlja informacije in obtožbe v kriminalnih slučajih, pomaga v preiskavi važnih tehničnih slučajev, civilnih in kriminalnih, pripravlja naznanila o obsojdbah, pomaga pri sestavi odredb, mrčesnih pravil in drugih slučajih; zbira in pregleda od časa do časa »Zakone, zadevajoče poljedelsko ministrstvo ameriških Združenih držav.« Oskrbuje terjatve umrlih uslužbencev proti poljedel. ministertvu.

Trženje (trgovstvo) in kmetijsko združništvo.)

Ta odsek opravlja zakonodajno delo glede trženja z bombažem, oziraje se na zakon o nakupu in prodaji v bodočnosti (cotton futures act), čuje nad zakonom glede uredb vrednosti zrna, skladišč in normalne kakovosti pridelkov, gleda

na izvrševanje zakonov glede hranilnih snovi, nadzoruje podeljevanje pravic za klavnice in nadzoruje te obrti; ravno tako vrši to nalogo glede izdelovanja in trgovanja z umetnimi gnojili in kmetijskim orodjem. Opozarja »Tržni urad« glede pravic raznih združniških organizacij in glede zakonskih vprašanj trženja in razpečevanja kmetijskih pridelkov in radi kmetijskih kreditov. Izvršuje splošno dopisovanje ter zbira in hrani zakone glede teh zadev, rešuje razna zakonska vprašanja.

Odsek za pridobivanje zemljišč. (V zvezi s pridobitvijo zemljišč v zmlusu Weeksovega gozdnega zakona dne 1. maja 1911). Ta odsek pripravlja zemljiške kupne pogodbe, vodi in nadzoruje delo odvetnikov, ki preiskujejo lastniške pravice, pomaga državnim pravdnikom pri zasledovanju lastniških krivcev ter vrši dopisovanje z glavnim državnim pravdnikom v teh zadevah.

Pokrajinski pristavi odvetniškega urada se nahajajo v Montani, v Coloradu, v New Mexicu, v Utahu, v Californiji, v Oregonu. Leti uradi so zakonodajni svetovalci okrajnih gozdarskih uradov ter vrši gozdarstvo zakonodajno delo v pokrajinah, poleg tega vrše tudi tako lokalno zakonodajno delo, kakor jim nalaga urad odvetnika.

Urad kmetijskega gospodarjenja.

Pri uradovanju urada podpirajo načelnika štirje pristavi. Ta urad proučuje posameznosti kmetijskega življenja. Njegov glavni namen je izboljšati kmetijsko delovanje z uvajanjem boljših poslovalnih načinov ter uvaževanje znanstvenih načel, kjerkoli je to mogoče. Načini kmetovanja vladajoči v raznih pokrajinah dežele, se proučujejo v raznih krajih in vrše natančne študije o kmetijskem gospodarjenju in kmetijsko-trgovskemu poslovanju, te naloge vrši ta urad.

Tiskovno delovanje. Delovanje urada za pou in odeska za publikacije se bo obravnavalo na drugi strani.

Nadzorovalni urad se peča z osebnimi zadevami; ima nologo se baviti s proračunjevanjem in preiskovanjem terjatev in pripravljanjem finančnih poročil, zadevajočih se denarnih sredstev, nakazanih po poljedel. ministertvu. Pomaga pri letnih računih.

Gozdni prizivi. Ta urad preiskuje za poljed. ministra prizive proti odlokom gozdarskega urada ter poroča o tem ministru.

Urad za imenovanja ali nameščenja. Imenovanjski uradnik pripravlja vse spise glede imenovanja uradnikov in osebja. Beleži in poroča o izpremembah, povišanjih, pomanjšanjih, podrobnostih, dopustih in odstranjenjih. Vodi dopisovanje z izpraševalnim (odobrovalnim) uradom (Civil Service Commission). On je varuh uradnih priseg in poročevalec v osebnih zadevah. On ima v skrbstvu uradni pečat ministertva.

Urad za razstave. Ta urad vrši dopisovanje oddelka, tičočega se razstav na sejnih (fairs) in vsakovrstnih drugih izložbah. Sodeluje z raznimi oddelki oddelka za poljedelstvo v svrhu, da se pripravi razstavna tvarina. Oskrbuje in varuje razstave ter proučava najboljše načine razstavljanja.

(Dalje prih.)

Naročnikom.

Naročnina za »Ljudski Glas« se zviša s 1. januarjem 1921 na K 60.— za vse leto, K 30.— za pol leta, K 15.— za četrt leta ali K 5.— mesečno.

Opozarjamo vse naročnike, da naj naročnino pravočasno pošljejo, sicer jim list ustavimo. Položnice prilagamo.

Upravništvo »Ljudskega Glasa.«

Iz Kmetisko delavske zveze.

Podružnica K. D. Z. Brežice, sklicuje na 2. 1. 1921 konferenco vseh zaupnikov cele okolice, da se pogovorimo in si izvolimo propagandni odsek glede našega časopisa posebno dnevnika »Napreč«. Torej

upamo da se zaupniki vseh podružnic brežiškega okruga zanesljivo udeležijo omenjene konference, ker se imamo pogovoriti zelo važne stvari. V poštev prihajajo tudi podružnice onkraj Save, kakor Velika dolina, Čatež, Cerklje, Krškavas, Apeliramo na zaupnike, da se zanesljivo odzovejo našemu klicu. Začetek konference bo naznanjen v vabilih. Konferenca se vrši v društvenih prostorih. — Načelstvo K. D. Z. v Brežicah.

Načelstvo krajeve organizacije K. D. Z. v Stožicah sklicuje za v nedeljo, dne 2. jan. 1921, ob 14. pop. sestanek, ki se bo vršil v gostilni Fran Kunsteli v Stožicah. Prosimo polnoštevilne udeležbe, ker bo šlo za obračunavanje. Načelnik.

Podružnica K. D. Z. v Vojniku vabi vse člane in somišljenike na sestanek, kateri se bo vršil v nedeljo dne 8. januarja 1921 ob 9. uri dopoldne, v gostilni Ratej. Prosimo vse člane, da prineso seboj člansko izkaznico v svrhu ureditve evidence članstva; obenem se bodo pobirali mesečni prispevki. — Za odbor kraj. org. KDZ. Blagamičar.

A. Hönigsman:

Ravnanje z vinom po kipenju.

V mladem vinu je raztopljenih tudi mnogo snovi, posebno beljakovin, sluznih, harvil, vinskega kamna itd. S pomočjo kisika se večina teh snovi izpremeni, n. pr. beljakovine skrknejo, postanejo neraztopne ter padejo na tla: zato postane vsako mlado vino po pretakanju bolj motno kot prej, toda čez par dni potem se začne svetliti in če je normalno, se leno očisti. Dokler ima vino v sebi beljakovine, se vsakokrat po pretakanju skali in tako dolgo ni sposobno za izvoz.

Zlasti je treba večkrat pretakati ona vina, ki so napravljena po takozvanem novem načinu, torej brez kipenja na tropu, ker imajo malo čreslovine. Pri vsakem pretakanju izgubi vino nekoliko ogljikove kisline, to je tisti polni okus, kar mlademu vinu ne škoduje, ker se glivice v njem osvežijo in zopet povzročajo kipež, pri katerem se razvije ogljikova kislina. Zato je priporočati, da pretakamo s pumpo ali na meh, da pride vino kolikor mogoče malo z zrakom v dotiko. Bolj lahkih vin ne kaže večkrat, kot enkrat do dvakrat pretočiti.

Važna je tudi raba žvepla pri pretakanju. Žveplena sokislina, t. i. dim, ki se razvija pri gorenju žvepla, prepreči škodljivo delovanje glivic in vino je potem bolj stabilno. Žveple vpliva tudi na barvo, žveplano vino postane bolj svetlo - zelenkaste barve. Varovati pa se moramo prehudega žveplanja, ker bi vino dišalo ali pa povzročalo vinopivcu glavobol. Zažveplano vino se mora pustiti 14—28 dni pri miru, da se v njem žveplo preosnuje v druge, zdravju neškodljive spojine, potem šele naj se vino uživa.

Prvo pretakanje.

Prvo pretakanje je najbolj važno, ker se vino loči od drož in se vsled dotika z zrakom vino prej očisti. Ne sme se prezeodal pretakati, ker potem bi ostala večja množina še nepokinelega sladkorja v vinu in vino bi bilo podvrženo vlačilivosti in mlečnemu cikaniu; pri vsakem bolj lužnem vremenu bi postalo motno. Ne sme se pa tudi prepozno pretakati, ker bi se začele že drože razkrajati. Kot merilo bodi torej, vino naj se prvič pretoči v normalnih razmerah tekom decembra do Božića na vsak način pa še pred Svečnico, to je pred časom, ko začne v kleti postati gorko. Pretaka naj se, če le mogoče, ob jasnem, lepem vremenu. Nekaj dni pred

pretakanjem naj se vzame iz vsakega soda kozarec vina ter se pusti na dotičnem sodu da ga opazujemo. kako se izpreminja ob dotiki z zrakom. Vino iz zdravega grozdja se začne tekom nekaj dni od zgoraj dol čistiti. Treba ga je pri pretakanju močno prezračiti. Če ni škropilnika, lahko na pino pritrdimo kako metlico. Dobro je tudi sod nekoliko zažvenplati, na 2 do 3 hl azbestni trak. Drugi slučaj te, da vino ostane neizpremenjeno.

(Dalje prih.)

Dopisi.

Petrovče pri Celju.

V naši občini je JSDS sijajno zmagala. Vzlic temu, da dosti naših sodrugov ni smelo voliti, ker niso bili v volilnem imeniku vpisani, je bil izid glasovanja nadvse ugoden, in sicer je dobila JDS 18, NSS 3, SLS 91, JSDS 266, SKS 54 in komunisti 3 glasove, torej razpolaga naša stranka z 97 glasovi absolutne večine. To je jasen dokaz, da je le v slogi moč. Ako hoče delavno ljudstvo zmagati nad reakcijo, mora biti edino in složno. Mora se zavedati svojega položaja, kakor se je zavedalo in pokazalo tukaj na dan volitev; tu je podal trpin kmet trpinu delavcu roko in si je rekel: »Prej v svetovnem klanju smo se borili ml kmetje kot vi delavci skupno ramo ob rami proti tistemu sovražniku, katerega so nam kazali in označili za najbolj divjega. Zdaj po koncu vojne, ko smo dospeli v svoje domače kraje, so se nam odprle oči in izprevideli smo, da so bili ravno tisti, kateri so nas tako ščuvali, naši sovražniki.

Torej vsi na delo za našo dobro stvar, za naše pravice! Vsak kmet ali delavec, kateri živi od dela svojih rok, se mora združiti v samo eno organizacijo, v tisti, katera zastopa že desetletja upravičene zahteve delavnega ljudstva, to je Jugoslovanska socijalno demokratična stranka in Kmetstvo delavska zveza.

Iz Poljan nad Škofjelo.

Dne 17. dec. smo ustanovili »Kmetstvo delavsko zvezo«. Takoj se je vpisalo 25 samostojnih in 3 družinski člani, tako da smo izvolili popoln odbor. To je pokazalo, da se ljudstvo zanima za stvar.

Torej, delavci in mali posestniki, pogumno na nadaljnje delo! V skupnosti, v organizaciji je moč in le tako bomo dosegli zaželjene uspehe! Določili smo razmerje do drugih strank, da jih ne bomo napadali brez vzrokov. Ker se pa g. dopisnik iz Poljan v »Domovini« št. 136., z dne 17. grudnia, zaletava v našo stranko glede volitev v konstituantno, smo primorani, da mu na njegovo demokratično vprašanje odgovorimo in sicer sledeče: »Gosp. dopisnik se zaletava v kmetске fante in celo kmete, ter jim očita, da so volili našo stranko! Ja, ja, gospodje poljanski kolovodje demokratske stranke. Fantje in možje, kateri so bili za časa vojne v strelskih jarkih, so si dobro zapomnili, kako ste vi stali na njihovi strani. Zapomnite si, da je prišel čas pogina tudi za vašo stranko v Poljanah, čeravno sedaj odobravate in želite, da bi tudi delavec prišel do časa primerne plače. Kako pa ste do sedaj delavce plačevali, vam navedem tu dva slučaja:

1. Kako postopa krajni šolski svet? Pred vojno je imela ženska za snajenje šolskih prostorov mesečno 20 kron, še za tiste čase je bilo to malo, ker povsod po 4 razrednicah so bile ženske boljše plačane. Danes ima za ravno isto delo mesečno 90 kron. Gosp. dopisnik, kajneda, to je času primerno po vaših nazorih?

2. Občinski sluga ima menda mesečno 70 K in posamezne dostavnine 1 krono. Kdor pozna našo hribovsko občino, mora reči, to je krasna plača.

Ne bomo opisovali nadaljnjih demokratskih podjetnikov, kako bogato plačujejo svoje uslužbenke, ki garajo rano od 6. ure zjutraj do 7. ure zvečer. Za danes naj zadostuje. Ako nas bode te pa še zbadali, se bomo zganili in vaša demokratska dejanja pokazali v pravi luči.

Ste preveč občutljivi za mrzli zrak? Vsakovrstne bolečine se takoj pojavljajo? Slabost? Oj, kako tu ublažujejo bolečine in utrjujejo telo masaže s Fellerjevim prvim Elza fluidom! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej.

Potrebovali bi odvajajoče, želodec okrepujoče sredstvo? Poslužite se le Fellerjevih pravih Elsa-kroglic! 6 škatlic 18 K. — Omot in poština posebej, a najceneje: — Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg 358 Hrvatska. F.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 9. do 12. ure
in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadrugam proti vknjižbi, na osebnem kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskontuje po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA Franciščanska ulica šte. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice.

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

LETNE ZAKLJUČKE

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Miši-podgane stenice-ščurki

in vsa golazen mora poginiti, ako porablja moje najboljše preizkušene in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 10—, za podgane in miši K 10—; za ščurke, a posebno močna vrsta stane K 20—; posebno močna tinktura za stenice K 12—; uničevalec molje K 10—; prašek za uši v obleki in perilu K 10— in 20—; proti mravljam K 10—; proti ušem pri perutnini K 10—; prašek proti mrčesom K 10— in 20—, proti ušem pri ljudeh K 5— in 10—; mazilo za uši pri žuvinah K 6— in 10—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) K 10—; mazilo proti garjam K 12—

Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 45., Petrinjska ulica 8.

COSULICH-LINE

— TRST-AMERIKA —
New - York — Buenos — Ayres —
Rio di Janeiro-Santos Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana
Kolodvorska ulica 26.

Edini list, ki
brezobzirno zastopa
Vaše koristi, ki neustrašeno brani
Vaše pravice, je:

**N
A
N
A
P
R
E
J**

delavski
dnevnik

Proč z meščanskimi listi!

Mesečno stane 20 kron.

Naroča se pri upravi »Naprej« Ljubljana, Franciščanska ul. 6.

Zatorej sezite po njem!
Oklenite se ga!
Naj se naroči po več somišljenikov na en Naprej!
Le »Naprej« spada v naše družine!

Sodrug!

Vlagajte svoje prihranke v lastno hranilnico!!

Poštni čekovni račun št. 10.532.

Telefon interurban št. 178.

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO

sprejema v svojem hranilnem oddelku **hranilne vloge** in jih obrestuje po čistih 4%.

Večje hranilne vloge (nad tisoč kron), katerih vlagatelji se obvežejo, da dvignejo zneske iz te vloge šele po polletni odpovedni dobi, obrestuje po čistih 4 1/2%. Za varnost hranilnih vlog jamči blagovna zalog, ki znaša po polletni bilanci okrog 10 milijonov kron, društvena posestva, ki reprezentirajo vrednost nad 2 milijona kron, kakor tudi skladi, rezervni, deležni in dr.

Vloge sprejemajo in izplačujejo

vse podružnice Konsumnega društva za Slovenijo, ki so:

V Spodnji Šiški v Ljubljani; na Glincah pri Ljubljani; v Ljubljani: Bohoričeva ul., Sodna ul., Krakovski nasip; Rožna dolina (obč. Vič); v Trzinu na Gorenjskem; na Savi (obč. Jesenice) na Gorenjskem; na Jesenicah (pri Ferjanu); Koroška Bela-Javornik; Borovnica; Radovljica; Kranjska gora; Mojstrana; Celje; Šoštanj; na Koroškem: Guštanj, Prevalje, Mežica, Črna L., Črna II., Pliberk; Maribor; Litija; St. Lovrenc na Pohorju; Kamnik; Pragersko; Križe pri Trzinu; Sv. Ana pri Trzinu; Gorje pri Bledu; Štore pri Celju; Fala nad Mariborom; Ruše nad Mariborom; Rogaška Slatina; Radeče-Zidanmost; Poljčane.

Še podrobnejša pojasnila podajajo zaupniki v navedenih podružnicah ali pa osrednja pisarna Konsumnega društva za Slovenijo, ki je v Ljubljani, Spodnja Šiška, Kolodvorska cesta 208.

Pisma naj se pošilja pod naslovom: Ljubljana, poštni predal 13.

Društvo ima na razpolago poštne položnice, s katerimi zamorejo vložniki denarne pošiljke pošiljati tudi naravnost v osrednjo blagajno.